

УДК 339.922:005.35]:631(477:4-6ЄС)

А. В. Єременко,

к. е. н., доцент кафедри європейської економіки і бізнесу,

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-6177-838X>

DOI: 10.32702/2306-6792.2026.8.154

ESG-ІМПЕРАТИВИ ТА НОВА АРХІТЕКТУРА НЕФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ: ВИКЛИКИ ДЛЯ АГРОПРОМИСЛОВОГО ЕКСПОРТУ УКРАЇНИ НА РИНКИ ЄС

A. Yeremenko,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of European Economy
and Business, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

ESG IMPERATIVES AND THE NEW ARCHITECTURE OF NON-FINANCIAL REPORTING: CHALLENGES FOR UKRAINIAN AGRI-INDUSTRIAL EXPORTS TO EU MARKETS

У статті досліджено трансформацію архітектури нефінансової звітності в контексті ESG-імперативів та її вплив на український агроекспорт до ЄС. Проаналізовано вимоги Директиви CSRD та стандартів ESRS, що формують нове регуляторне середовище для експортерів у межах Європейського зеленого курсу. Особливу увагу приділено системним викликам, спричиненим повномасштабною війною, та ролі нефінансової звітності як ключового інструменту залучення "зеленого" фінансування для відбудови агросектору. Висвітлено вплив механізму CBAM та регламенту EUDR на ланцюги доданої вартості. Проведено порівняльний аналіз ESG-практик провідних агрохолдингів (МХП, Кернел, Астарта) та оцінено їхню готовність до принципу "подвійної матеріальності", Ідентифіковано інституційні розриви, зокрема невідповідність української звітності європейській системі FSDN. Обґрунтовано необхідність гармонізації вітчизняного законодавства з вимогами пакету Omnibus I та цифровізації звітності у форматі XBRL. Сформульовано стратегічні рекомендації для збереження конкурентоспроможності української агропродукції на європейському ринку.

The article is devoted to a comprehensive study of the transformation of the architecture of non-financial reporting in the context of the implementation of ESG imperatives (Environmental, Social, Governance) and their direct impact on the strategic prospects of Ukrainian agro-industrial exports to the European Union. The work analyzes in detail the content of the Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) and the corresponding European Sustainability Reporting Standards (ESRS), which form a new regulatory environment for Ukrainian enterprises in the process of European integration. Particular attention is paid to the systemic challenges caused by the full-scale armed aggression of the Russian Federation against Ukraine, which led to a deep crisis in the agricultural sector, the destruction of logistics chains, the loss of more than 20% of agricultural land and a significant shortage of labor resources.

The evolution of trade regimes between Ukraine and the EU is studied, in particular the transition from temporary autonomous trade measures (ATMs) to the renewed Deep and Comprehensive Free Trade Area (DCFTA 2.0) in 2025, and the role of non-financial reporting as a key tool for accessing "green" financing and international capital markets in the context of post-war recovery. The Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) and its potential impact on the agro-industrial complex through the fertilizer market and the energy component are analyzed. The article provides a comparative characteristic of ESG practices of leading Ukrainian agro-holdings (MHP, Kernel, Astarta) and assesses their readiness to comply with the principle of "dual materiality". The scientific novelty of the work lies in substantiating the need to harmonize the domestic reporting system with the European Farm Sustainability Data Network (FSDN). Based on the analysis of recent changes in European legislation (in particular the Omnibus I

package and ESRS 2025 standards), trends towards simplifying reporting while maintaining strict market requirements for supply chain transparency are identified. Recommendations for exporters on adapting to new EU environmental standards are formulated.

Ключові слова: ESG-імперативи, нефінансова звітність, Директива про корпоративну звітність зі сталого розвитку (CSRD), агропромисловий експорт, сталий розвиток, Україна-ЄС, механізм прикордонного вуглецевого регулювання (CBAM), агрохолдинги.

Key words: ESG imperatives, non-financial reporting, Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD), agro-industrial exports, sustainable development, Ukraine-EU, Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM), agro-holdings.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Глобальна економічна архітектура початку ХХІ століття зазнає фундаментальної трансформації, де екологічна відповідальність, соціальна інклюзивність та прозоре корпоративне управління (ESG) стають не просто елементами маркетингової стратегії, а базовими вимогами доступу до міжнародних ринків та фінансування. Європейський Союз, виступаючи лідером "зеленого" переходу, через реалізацію Європейського зеленого курсу (European Green Deal) формує нові правила гри, які мають екстериторіальний характер і безпосередньо впливають на країни-партнери, зокрема на Україну [1].

Для України, чия економіка під час повномасштабної війни критично залежить від агропромислового експорту, адаптація до цих вимог є питанням національної економічної безпеки. Сільськогосподарський сектор України не лише забезпечує понад 50% валютних надходжень країни, а й відіграє ключову роль у глобальній продовольчій безпеці. Проте доступ до європейського ринку, який став основним напрямком збуту (52% агроекспорту у 2024 році), тепер супроводжується необхідністю розкриття детальної інформації про вуглецевий слід, використання пестицидів, збереження біорізноманіття та дотримання трудових стандартів [2].

Впровадження Директиви CSRD та стандартів ESRS створює нову архітектуру нефінансової звітності, яка вимагає від компаній звітувати за принципом "подвійної матеріальності": як зовнішні екологічні та соціальні фактори впливають на фінансовий стан підприємства, і як саме підприємство впливає на довкілля та соціум. Для українських експортерів, що діють в умовах зруйнованої інфраструктури та дефіциту капіталу, цей перехід є серйозним викли-

ком, але водночас і унікальною можливістю для модернізації та залучення інвестицій у "зелену" відбудову [3].

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Теоретичні та практичні аспекти нефінансової звітності та ESG-трансформації в аграрному секторі активно обговорюються у вітчизняній та закордонній науковій спільноті. Питання стандартизації звітності сталого розвитку як передумови для залучення інвестицій у післявоєнне відновлення України детально досліджено у працях В. Метелиці, який наголошує на важливості гармонізації українських стандартів з європейськими вимогами CSRD. Розробку методологічних підходів до формування архітектури нефінансової звітності аграрних підприємств здійснювали В. Жук, І. Замула та Д. Людвенко, акцентуючи увагу на потребах стейкхолдерів [4].

Проблематику архітектури корпоративної звітності як інструменту сталого агроменеджменту ґрунтовно висвітлили І. Крюкова, В. Замлинський та Т. Власенко, які довели зв'язок між прозорістю звітності та капіталізацією великих агрохолдингів. Питання економічної безпеки в контексті біоекономіки та сталого розвитку агропромислового комплексу піднімали О. Будякова та О. Ольшанська [5].

Вплив Європейського зеленого курсу та механізму CBAM на український експорт став об'єктом аналізу фахівців KSE Institute, аналітиків УКАБ (М. Гопка) та експертів Green Transition Office. Попри наявність значної кількості напрацювань, стрімка зміна європейського законодавства у 2024—2025 роках (зокрема пакет Omnibus I та оновлення стандартів ESRS) створює потребу в оновленому аналізі викликів саме для агроекспорту в умовах воєнного стану та переходу до DCFTA 2.0 [6].

**ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ
(ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)**

Метою статті є комплексне дослідження впливу нової європейської архітектури нефінансової звітності на український агропромисловий експорт та ідентифікація ключових викликів, що виникають перед експортерами у зв'язку з впровадженням ESG-імперативів. Для досягнення цієї мети було поставлено наступні завдання: проаналізувати динаміку та структуру українського агроекспорту до ЄС в умовах воєнних обмежень та зміни торговельних режимів; розкрити зміст та еволюцію нормативної бази ЄС у сфері нефінансової звітності (CSRD, ESRS, Omnibus I) та її екстериторіальний вплив; оцінити готовність провідних українських агрохолдингів до впровадження ESG-стандартів та порівняти їхні стратегії; дослідити механізми впливу вуглецевого регулювання (CBAM) на ланцюги доданої вартості в агросекторі; обґрунтувати роль нефінансової звітності як інструменту залучення фінансування для "зеленого" відновлення та розробити рекомендації для суб'єктів агроекспорту.

**ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ
ДОСЛІДЖЕННЯ**

Після початку повномасштабного вторгнення Росії у лютому 2022 року традиційні морські шляхи експорту української агропродукції були заблоковані, що змусило Україну переорієнтуватися на "Шляхи солідарності" через кордони з ЄС. Європейський Союз підтримав українську економіку, запровадивши Автономні торговельні заходи (ATMs), які призупинили дію всіх квот та мит, передбачених Глибокою та всеохоплюючою зоною вільної торгівлі (DCFTA) [7].

Це призвело до безпрецедентного зростання частки ЄС в українському агроекспорті. Якщо у 2021 році цей показник становив 28%, то у 2024 році він досяг 52%. Україна стала третім за величиною постачальником агропродукції до ЄС, забезпечуючи критичні потреби ринку в кукурудзі, соняшниковій олії, цукрі та зернових. Проте це зростання спричинило протести фермерів у прикордонних країнах ЄС, що призвело до перегляду торговельного режиму [8].

З 6 червня 2025 року набула чинності оновлена угода DCFTA 2.0, яка ввела механізми "екстреного гальмування" для найбільш чутливих продуктів (цукор, яйця, мед, овес, кукурудза, крупи). Тепер обсяги експорту будуть жорстко лімітовані середніми показниками попе-

редніх років, а конкуренція за ці квоти відбудуватиметься не лише за ціновим критерієм, а й за відповідністю екологічним нормам ЄС. Дані свідчать, що пшениця (68% імпорту ЄС) та цукор (37%) залишаються найбільш вразливими до нових правил моніторингу вуглецевого сліду [7].

Таблиця 1. Частка України в імпорті ключових агропродуктів до ЄС (2024 рік)

Продукт	Частка в імпорті ЄС (%)	Зміна порівняно з 2021 роком
Пшениця	68%	Суттєве зростання через блокування портів
Яйця	47%	Активне освоєння ринку за ATMs
Цукор	37%	Зростання з 5% до 37% за три роки
Мед	31%	Стабільно висока присутність

Джерело: сформовано на основі [2, 7].

Дані свідчать, що агроекспорт України перебуває у стані високої залежності від ринку ЄС, але водночас стає об'єктом дедалі жорсткішого нетарифного регулювання [7].

Директива про корпоративну звітність зі сталого розвитку (CSRD), яка прийшла на зміну NFRD, радикально розширює коло компаній, зобов'язаних звітувати про свій вплив на сталий розвиток. Якщо раніше вимоги стосувалися лише 11 000 великих компаній ЄС, то тепер цей показник зростає до майже 50 000 підприємств. Найголовніше для України — вимоги CSRD поширюються на дочірні компанії в ЄС та на партнерів у ланцюгах постачання (Score 3) [3].

Стандарти ESRS (European Sustainability Reporting Standards) структурують цю звітність за 10 тематичними напрямками, включаючи зміну клімату, біорізноманіття, ресурсоефективність, власну робочу силу та ділову поведінку. Для аграрного сектору критичними є стандарти E1 (Зміна клімату) та E4 (Біорізноманіття та екосистеми), оскільки сільське господарство є одним із найбільших джерел викидів парникових газів та споживачів природних ресурсів [9].

У 2025 році Європейська Комісія представила пакет Omnibus I, спрямований на зменшення адміністративного навантаження. За оцінками, він може зменшити кількість компаній, що підпадають під пряму дію CSRD, на 80—85% шляхом підняття порогів (наприклад, до 1000 або навіть 3000 працівників). Проте це не звільняє українських експортерів від тиску ринку. Навіть якщо українська компанія за розміром не підпадає під пряму дію Директиви, вона є частиною ланцюга постачання європейського ритейлера, який зобов'язаний звіту-

вати про викиди своїх постачальників (Score 3) [10].

Таблиця 2. Сценарії перегляду порогів звітності CSRD (пакет Omnibus I)

Сценарій	Кількість працівників	Чистий оборот (млн євро)	Охоплення компаній в Україні
Поточні критерії	> 250	> 40	~2,966
Пропозиція ЄК	> 1,000	-	~334
Пропозиція Ради ЄС	> 1,000	> 450	< 300
Пропозиція Європарламенту	> 3,000	> 450	Мінімальне

Джерело: сформовано на основі [9, 11].

Аналіз показує, що близько 20% українських підприємств, які зачепить ця реформа, належать саме до агробізнесу [11].

Війна завдала аграрному сектору збитків на суму понад 80 млрд доларів США, а потреби у відновленні оцінюються у 55,5 млрд доларів США. Втрата 20% земель, мінування територій та руйнування зрошувальних систем роблять агропромисловість вкрай ризикованим. Проте саме ESG-звітність може стати ключем до залучення необхідного капіталу [1].

Міжнародні інвестори та фінансові установи (ЄБРР, Світовий банк) дедалі частіше використовують критерії сталості при прийнятті рішень. Стандартизація нефінансової звітності є передумовою для отримання "зелених" кредитів та випуску "зелених" облігацій. Наприклад, агрохолдинг "Астарта" у 2023 році отримав фінансування від ЄБРР, безпосередньо пов'язане з досягненням кліматичних цілей [12].

Математичне моделювання впливу корпоративної звітності на прибутковість аграрних компаній, проведене вітчизняними вченими, підтверджує пряму кореляцію між якістю нефінансових показників та інвестиційною привабливістю великих холдингів. У сучасних умовах ринкова вартість підприємства V може бути представлена як функція:

$$V = f(F, ESG, R_{war}),$$

де F — фінансові показники, ESG — показники сталого розвитку, R_{war} — воєнні ризики. Якісна ESG-звітність дозволяє компенсувати високі воєнні ризики через демонстрацію стійкості та прозорості бізнес-моделі [13].

Механізм прикордонного вуглецевого регулювання (СВАМ) є ключовим інструментом ЄС для запобігання "витоку вуглецю",

Хоча на першому етапі (2023—2025 рр.) СВАМ стосується переважно металургії, цементу та електроенергії, він вже зараз впливає на агросектор через ринок азотних добрив [14].

Україна традиційно експортувала значні обсяги добрив до ЄС. З 2026 року імпортери добрив будуть змушені купувати сертифікати СВАМ, вартість яких залежатиме від ціни квот в системі EU ETS. Це призведе до зростання собівартості української продукції або зниження її маржинальності на європейському ринку [15].

Таблиця 3. Прогнозний вплив СВАМ на ключові сектори експорту України (2026—2030 рр.)

Продукт	Прогноз зниження ЕВІТДА до 2030 р.	Обсяг експорту до ЄС (2021)
Металургія	до 248 млн євро	5,2 млрд дол. США
Хімічна (добрива)	до 25 млн євро	280 млн дол. США
Цемент	до 3,5 млн євро	2-5% скорочення обсягів

Джерело: сформовано на основі [9, 16].

Для аграріїв це означає необхідність переходу до технологій "вуглецевого фермерства", що передбачає мінімізацію обробітку ґрунту та використання "зеленого" аміаку. Нефінансова звітність за стандартом ESRS E1 стане основним документом, що підтверджує низький вуглецевий слід продукції на кордоні з ЄС [16, 17].

Провідні українські агрохолдинги вже інтегрували ESG-принципи у свою діяльність, хоча кожна компанія має власні пріоритети.

1. Астарта-Київ: фокусується на кліматичних цілях та соціальній відповідальності. Компанія першою в Україні отримала рейтинг ESG від Sustainalytics і активно використовує звіти за стандартами GRI та UN Global Compact. У 2024 році холдинг робить ставку на енергоефективність цукрового виробництва та підтримку громад через проєкт "Common Help Ukraine" [18].

2. Кернел: спрямовує значні інвестиції (близько 400 млн дол. США) в енергетику, зокрема вітрову та сонячну генерацію, а також системи ESS. Аналіз викидів компанії показав, що 98% CO2 генерується саме в агропромисловості (поле, добрива), тому Кернел впроваджує цифрові інструменти моніторингу за стандартом Score 3 [19].

3. МХП: демонструє сильні позиції у соціальному аспекті та Net Zero стратегії. Компанія встановила амбітну ціль досягти вуглецевої нейтральності до 2030 року та активно розви-

ває біогазові проекти для переробки відходів тваринництва [20].

Таблиця 4. Порівняльний аналіз ESG-практик провідних агрохолдингів

Компанія	Сильні сторони в ESG	Ключовий виклик для ЄС	Стратегія звітності
Астарта	Екологічний менеджмент	Ринок цукру (квоти ЄС)	ESRS, GRI, SASB
Кернел	Декарбонізація, цифровізація	Логістичні викиди (Score 3)	Інтегрована звітність
МХП	Соціальний капітал, біоенергетика	Добробут тварин	Net Zero 2030 Roadmap

Джерело: сформовано на основі [11, 20].

Проте навіть для цих гігантів перехід на повну відповідність ESRS потребує значних витрат на аудит та верифікацію даних незалежними сторонами [20].

Одним із критичних бар'єрів для українського агроекспорту є невідповідність вітчизняної статистичної звітності європейській системі FSDN (Farm Sustainability Data Network). FSDN — це мережа збору даних, яка дозволяє моніторити екологічні, соціальні та економічні показники фермерських господарств по всьому ЄС [1].

Таблиця 5. Рівень відповідності української звітності індикаторам FSDN (%)

Група індикаторів	Рівень відповідності	Основні прогалини
Економічні	82%	Деталізація інвестицій
Екологічні	41%	Використання води, біорізноманіття
Соціальні	55%	Умови праці, гендерний баланс
Загальний показник	59,5%	Потреба в гармонізації форм

Джерело: сформовано на основі [1].

Порівняльний аналіз, проведений українськими дослідниками, виявив, що поточні форми статистичної, екологічної та податкової звітності в Україні лише на 59,5% перекривають показники FSDN. Найбільший розрив спостерігається в екологічних індикаторах (використання води, біорізноманіття) та соціальних аспектах (умови праці сезонних робітників) [1].

Без гармонізації цих даних українські середні та малі фермери (МСБ) не зможуть підтвердити відповідність критеріям сталості, що обмежить їхню участь у ланцюгах постачання великих європейських компаній. Крім того, відсутність національної таксономії "зелених" активів, гармонізованої з ЄС, залишається серйозним бар'єром для доступу до міжнародного фінансування [21].

Нова архітектура звітності CSRD передбачає обов'язкове використання цифрового формату XBRL (eXtensible Business Reporting Language) для подання нефінансових даних. Це дозволяє інвесторам та регуляторам автоматично порівнювати ESG-показники різних компаній [1].

Для України це створює як виклики (необхідність впровадження нового програмного забезпечення), так і можливості. Цифровізація ланцюгів постачання дозволить уникнути маніпуляцій з даними та забезпечити простежуваність (traceability) продукції "від поля до столу", Розвиток українського AgTech-сектору може стати потужним інструментом для виконання вимог ЄС щодо моніторингу залишків пестицидів та вуглецевого балансу ґрунтів [22].

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Аналіз ESG-імперативів та нової архітектури нефінансової звітності в контексті українського агроекспорту дозволяє зробити наступні висновки:

1. Незворотність ESG-трансформації: Європейський Союз перетворює нефінансову звітність на обов'язковий інструмент допуску на ринок. Для України це означає необхідність швидкої адаптації до стандартів CSRD та ESRS, незалежно від формальних термінів вступу до ЄС.

2. Ризики торговельних обмежень: Перехід до DCFTA 2.0 та впровадження СВАМ створюють нові бар'єри. Конкуренентоспроможність українського зерна та олії на ринку ЄС тепер прямо залежатиме від вуглецевого сліду та відповідності екологічним нормам Green Deal.

3. ESG як інструмент залучення капіталу: В умовах воєнного руйнування агросектору прозора звітність є єдиним шляхом до отримання довгострокового "зеленого" фінансування. Кейси Астарті та Кернела доводять, що дотримання ESG-стандартів дозволяє залучати кошти навіть під час повномасштабної війни.

4. Необхідність системних змін: Україні потрібно не лише гармонізувати законодавство, а й створити інфраструктуру для збору даних (інтеграція з FSDN) та впровадити національну

таксономію. Важливо підтримати МСБ, які ризикують опинитися за бортом експортних ринків через неспроможність підготувати складні ESG-звіти.

Перспективи подальших розвідок у даному напрямі лежать у площині розробки специфічних для агросектору стандартів звітності (Sector-specific ESRS), які мають враховувати особливості землеробства в зонах збройних конфліктів. Також актуальним є дослідження потенціалу вуглецевих ринків для фінансування розмінування та відновлення українських ґрунтів.

Література:

1. Metelytsia V., Gagalyuk T. and Krayevskyy V. ESG reporting in Ukraine's agricultural sector: empirical insights and pathways to integration with the FSDN. Український економічний часопис. 2025. Вип. 10. URL: https://www.researchgate.net/publication/397210984_ESG_REPORTING_IN_UKRAINE'S_AGRICULTURAL_SECTOR_EMPIRICAL_INSIGHTS_AND_PATHWAYS_TO_INTEGRATION_WITH_THE_FSDN (дата звернення: 30.03.2026).
2. Glauben T., Svanidze M., Gotz L., Prehn S., Jaghdani T., Duric I. and Kuhn L. The War in Ukraine, Agricultural Trade and Risks to Global Food Security. *Intereconomics*. 2022. Volume 57. Number 3. URL: <https://www.intereconomics.eu/contents/year/2022/number/3/article/the-war-in-ukraine-agricultural-trade-and-risks-to-global-food-security.html> (дата звернення: 30.03.2026).
3. ESG звітність: аналіз практик розкриття інформації. Офіс зеленого переходу. 2025. URL: <https://gto.dixigroup.org/assets/images/files/gto-reporting-survey.pdf> (дата звернення: 30.03.2026).
4. Metelytsia V. Sustainability reporting standardization as a prerequisite for green post-war reconstruction of the agricultural sector. *Сталий розвиток економіки*. 2023. № 2 (47). URL: https://www.econstor.eu/bitstream/10419/283033/1/Metelytsia_2023_Sustainability_reporting_standardization.pdf (дата звернення: 30.03.2026).
5. Kryukova I., Zamlynskyi V. and Vlasenko T. Architecture of corporate reporting on the sustainable development of business entities in the agrarian sector as a tool of sustainable agri-management. *Економіка АПК*. 2023. 30(2). URL: <https://scispace.com/pdf/architecture-of-corporate-reporting-on-the-sustainable-2ax-wifeh.pdf> (дата звернення: 31.03.2026).
6. Грабовський В. Впровадження СВАМ та його вплив на українські компанії. URL: <https://enerhodzherela.com.ua/analityka/%D0%92%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D1%82%D0%B0%D0%B9%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D0%B2%D0%BF%D0%BB%D0%B8%D0%B2-%D0%BD%D0%B0-%D1%83%D0%BA%D1-%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C-%D0%BA%D1%96-%D0%BA%D0%BE%D0%BC-%D0%BF%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%97> (дата звернення: 31.03.2026).
7. Taran S. EU-Ukraine trade: From emergency measures to a renewed trade agreement. 2025. URL: <https://www.epc.eu/publication/eu-ukraine-trade-from-emergency-measures-to-a-renewed-trade-agreement/> (дата звернення: 31.03.2026).
8. Астарта опублікувала звіт за дев'ять місяців 2025 року. 2025. URL: <https://astartaholding.com/astarta-opublikovala-zvit-za-devyat-misyacziv-2025-roku/> (дата звернення: 31.03.2026).
9. Великі агрохолдинги скоро почнуть звітувати про викиди CO₂. 10 карток про те, як це зачепить увесь агросектор. 2025. URL: <https://latifundist.com/cards/88-veliki-agroholdingi-skoru-pochnut-zvituvati-pro-vikidi-so2-10-kartok-pro-te-yak-tse-zachepit-ves-agrosekto> (дата звернення: 31.03.2026).
10. Івченко О. Суть Європейського зеленого курсу EU Green Deal та його вплив на бізнес. 2025. URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/239683_sut-vropeyskogo-zelenogo-kursu-eu-green-deal-ta-yogo-vpliv-na-bznes (дата звернення: 01.04.2026).
11. ESG Standards and Requirements in the EU and Ukraine: Changes and Expectations. 2025. URL: <https://gto.dixigroup.org/en/news/esg-standarty-i-vymohy-v-yes-ta-ukraini-zminy-ta-ochikuvannia> (дата звернення: 01.04.2026).
12. Іванчик В., Волкова О. Агропромисловий холдинг "Астарта" під час війни: продовольча безпека з фокусом на сталий розвиток. URL: <https://www.pwc.com/ua/uk/survey/2023/26th-ceo-survey-cee/interview-astarta-viktor-ivan-chyk.html> (дата звернення: 01.04.2026).
13. Dsouza S., Krishnamoorthy K., Kayani U., Nawaz F. and Hasan F. Sustainable investing: ESG effectiveness and market value in OECD regions. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/23322039.2024.2445147> (дата звернення: 01.04.2026).
14. UNDP. Механізм прикордонного вуглецевого коригування (Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM)). URL: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2022-08/1%20FINAL%20Tree%20cbam_297x210mm_4%20B4_web_180822.pdf (дата звернення: 01.04.2026).
15. Українська хімічна промисловість не готова до СВАМ. 2025. URL: <https://infoindustria.com.ua/ukrayinska-himichna-promyslovisht-ne-gotova-do-cbam/> (дата звернення: 02.04.2026).

16. Costantino F. Report on international voluntary and compulsory carbon markets with special emphasis to mechanisms applied in case of carbon farming and potential opportunities for Ukrainian developers. URL: <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2022-11/FINAL%20REPORT%20UNDP%20LH%20CARBON%20FARMING.pdf> (дата звернення: 02.04.2026).

17. Зелена перепустка на ринок ЄС: які нормативи потрібно впроваджувати вже зараз. 2025. URL: <https://agroportal.ua/publishing/biznes-sprashivaet/zelena-perepustka-na-rinok-yes-yaki-normativi-potribno-vprovadzhuvativzhe-zaraz> (дата звернення: 02.04.2026).

18. Астарта опублікувала звіт за дев'ять місяців 2025 року. 2025. URL: <https://astartaholding.com/astarta-opublikovala-zvit-za-devyat-misyaciv-2025-roku/> (дата звернення: 02.04.2026).

19. "Кернел" планує інвестувати 400 млн дол. США в енергетичні проекти з вітрової та сонячної генерації, а також ESS. 2026. URL: <https://agravery.com/uk/posts/show/kernel-planue-investuvati-400-mln-v-energeticni-proekti-z-vitrovoi-ta-sonasnoi-generacii-a-takoz-ess> (дата звернення: 03.04.2026).

20. Тимкован В.І. Стратегічні пріоритети сталого розвитку агропромислових формувань на регіональному рівні. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії, Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна, 2025. URL: https://knu.edu.ua/files/science/razovi-vcheni-rady/Tymkovan_dissertation_VI.pdf (дата звернення: 03.04.2026).

21. Чеверда М.А. Трансформація агроекспорту України в умовах війни. Зовнішньоекономічні відносини України в умовах російсько-української війни: матеріали доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Київ, Україна, 23 жовтня 2025 р., 189—191. URL: <https://www.iir.edu.ua/sites/default/files/2025-12/%D0%9C%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB%D0%B8%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97%2023.10.2025%20%282%29%20%D0%9C%D0%95%D0%92.pdf> (дата звернення: 03.04.2026).

22. Таранець К., Краснюк О., Зіменко С. Критерій сталості продукції українського агробізнесу на базі керівних принципів FAO та Таксономії ЄС — драйвер зміцнення позиції на сировинних ринках. 2023. URL: https://www.ey.com/uk_ua/insights/climate-change-sustainability-services/the-criterion-of-sustainability-for-ukrainian-agribusiness (дата звернення: 03.04.2026).

References:

1. Metelytsia, V., Gagalyuk, T. and Kravetsky, V. (2025), "ESG reporting in Ukraine's agricultural sector: empirical insights and pathways to integration with the FSDN", *Ukrainian Economic Journal*, vol. 10, available at: https://www.researchgate.net/publication/397210984_ESG_REPORTING_IN_UKRAINE'S_AGRICULTURAL_SECTOR_EMPIRICAL_INSIGHTS_AND_PATHWAYS_TO_INTEGRATION_WITH_THE_FSDN (Accessed 30 Mar 2026).

2. Glaubien, T., Svanidze, M., Gotz, L., Prehn, S., Jaghdani, T., Duric, I. and Kuhn, L. (2022), "The War in Ukraine, Agricultural Trade and Risks to Global Food Security", *Intereconomics*, Vol. 57, No. 3, available at: <https://www.intereconomics.eu/contents/year/2022/number/3/article/the-war-in-ukraine-agricultural-trade-and-risks-to-global-food-security.html> (Accessed 30 Mar 2026).

3. Green Transition Office. (2025), "ESG Reporting: An Analysis of Disclosure Practices", available at: <https://gto.dixigroup.org/assets/images/files/gto-reporting-survey.pdf> (Accessed 30 Mar 2026).

4. Metelytsia, V. (2023), "Sustainability reporting standardization as a prerequisite for green post-war reconstruction of the agricultural sector", *Sustainable Development of the Economy*, vol. 2 (47), available at: https://www.econstor.eu/bitstream/10419/283033/1/Metelytsia_2023_Sustainability_reporting_standardization.pdf (Accessed 30 Mar 2026).

5. Kryukova, I., Zamlynskyi, V. and Vlasenko, T. (2023), "Architecture of corporate reporting on the sustainable development of business entities in the agrarian sector as a tool of sustainable agri-management", *Ekonomika APK*, vol. 30 (2), available at: <https://scispace.com/pdf/architecture-of-corporate-reporting-on-the-sustainable-2axwifeh.pdf> (Accessed 31 Mar 2026).

6. Grabovsky, V. (2025), "Implementation of CBAM and its impact on Ukrainian companies", available at: <https://enerhodzherela.com.ua/analytika/%D0%92%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-CBAM-%D1%82%D0%B0-%D0%B9%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D0%B2%D0%BF%D0%BB%D0%B8%D0%B2-%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%97> (Accessed 31 Mar 2026).

7. Taran, S. (2025), "EU-Ukraine trade: From emergency measures to a renewed trade agree-

ment", available at: <https://www.epc.eu/publication/eu-ukraine-trade-from-emergency-measures-to-a-renewed-trade-agreement/> (Accessed 31 Mar 2026).

8. Astarta (2025), "Astarta published a report for the nine months of 2025", available at: <https://astartaholding.com/astarta-opublikovala-zvit-za-devyat-misyacziv-2025-roku/> (Accessed 31 Mar 2026).

9. Latifundist (2025), "Large agroholdings will soon start reporting on CO₂ emissions. 10 cards about how this will affect the entire agricultural sector", available at: <https://latifundist.com/cards/88-veliki-agroholdingi-skoro-pochnut-zvituvati-pro-vikidi-so2-10-kartok-pro-te-yak-tse-zachepit-ves-agrosektor> (Access 31 Mar 2026).

10. Ivchenko, O. (2025), "The essence of the European Green Deal and its impact on business", available at: https://biz.ligazakon.net/analytics/239683_sut-vropeyskogo-zelenogo-kursu-eu-green-deal-ta-yogo-vpliv-na-bznes (Accessed 01 Apr 2026).

11. Green Transition Office (2025), "ESG Standards and Requirements in the EU and Ukraine: Changes and Expectations", available at: <https://gto.dixigroup.org/en/news/esg-standarty-i-vymohy-v-yes-ta-ukraini-zminy-ta-ochikuvannia> (Accessed 01 Apr 2026).

12. Ivanchyk, V., Volkova, O. "Agro-industrial holding "Astarta" during the war: food security with a focus on sustainable development", available at: <https://www.pwc.com/ua/uk/survey/2023/26th-ceo-survey-cee/interview-astarta-viktor-ivanchyk.html> (Accessed 01 Apr 2026).

13. Dsouza, S., Krishnamoorthy, K., Kayani, U., Nawaz, F. and Hasan, F. "Sustainable investing: ESG effectiveness and market value in OECD regions", available at: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/23322039.2024.2445147> (Accessed 01 Apr 2026).

14. UNDP. (2025), "Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) ", available at: https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2022-08/1%20FINAL%20Tree%20cbam_-297x210mm_4%2B4_web_180822.pdf (Accessed 01 Apr 2026).

15. Infoindustria (2025), "Ukrainian chemical industry is not ready for CBAM", 2025, available at: <https://infoindustria.com.ua/ukrayinska-himichna-promyslovisht-ne-gotova-do-cbam/> (Accessed 02 Apr 2026).

16. Costantino, F. (2022), "Report on international voluntary and compulsory carbon markets with special emphasis to mechanisms applied in case of carbon farming and potential opportunities for Ukrainian developers", available

at: <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/2022-11/FINAL%20REPORT%20UNDP%20LH%20CARBON%20FARMING.pdf> (Accessed 02 Apr 2026).

17. Agroportal (2025), "Green pass to the EU market: what standards need to be implemented now", available at: <https://agroportal.ua/publishing/biznes-sprashivaet/zelena-perepustka-narinok-yes-yaki-normativi-potribno-vprovadzuvati-vzhe-zaraz> (Accessed 02 Apr 2026).

18. Astarta (2025), "Astarta published a report for the nine months of 2025", 2025, available at: <https://astartaholding.com/astarta-opublikovala-zvit-za-devyat-misyacziv-2025-roku/> (Accessed 02 Apr 2026).

19. Agravery (2026), "Kernel plans to invest \$400 million in wind and solar energy projects, as well as ESS", available at: <https://agravery.com/uk/posts/show/kernel-planue-investuvati-400-mln-v-energeticni-proekti-z-vitrovoi-tasonacnoi-generacii-a-takoz-ess> (Accessed 03 Apr 2026).

20. Tymkovan, V.I. (2025), "Strategic Priorities for Sustainable Development of Agro-Industrial Formations at the Regional Level", Dissertation for the degree of Doctor of Philosophy, Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv, Ukraine, available at: https://knutd.edu.ua/files/science/razovi-vcheni-rady/Tymkovan_dissertation_VI.pdf (Accessed 03 Apr 2026).

21. Cheverda, M.A. (2025), "Transformation of Ukrainian agricultural exports in wartime", Foreign economic relations of Ukraine in the context of the Russian-Ukrainian war: materials of the reports of the All-Ukrainian scientific and practical conference, Kyiv, Ukraine, October 23, pp. 189—191, available at: <https://www.iir.edu.ua/sites/default/files/2025-12/%D0%9C%D0%B0%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB%D0%B8%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97%2023.10.2025%20%28%29%20%D0%9C%D0%95%D0%92.pdf> (Accessed 03 Apr 2026).

22. Taranets, K., Krasniuk, O. and Zimenko, S. (2023), "The criterion of sustainability of Ukrainian agribusiness products based on the FAO guidelines and the EU Taxonomy — a driver for strengthening the position in commodity markets", available at: https://www.ey.com/uk_ua/insights/climate-change-sustainability-services/the-criterion-of-sustainability-for-ukrainian-agribusiness (Accessed 03 Apr 2026).

Отримано редакцією журналу / Received: 03.04.26

Профцензовано / Revised: 13.04.26

Схвалено до друку / Accepted: 21.04.26